

בעלמא שנתפשט מליחת הריאה. שהסירכא אפילו אם יפרוך אותה אדם כל היום צין אֲצַעֲתוּהוּ היא הולכת ומתחזקת. והרשצ"א כתב כל סירכא שאמרנו אין הפרש צין עצה צין שתייה דקה שצדקות, ולא כהללו שממעין ציד ואם נתמעך תולין להקל וכל נהגין כן כאילו מאכילין טריפות לישראל שזה לא שמענו לחכמים בשום מקום ע"כ לשון הטור. אבל מהאומרים אלו נצין שהוא מקור המהרי"ו שהביא הרמ"א על מיעוך הסירכות כי אם היתה סירכא ממש לא היתה מתמעכת. וא"כ תצרא צלילה. ועכ"פ היא מחלוקת צין גדולי עולם זוה. אבל כבר כתב הטור שסירכא הניתקת ע"י הכנסת ידי הטבח אינה סירכא רק ריר כלעיל.

ובתב שם הב"י שמוזה שהרשצ"א לא כתב נגד קולת רצינו יעקב על נענוע הריאה אפשר לא חלק על המנענעים רק על הממעין. וכן לא חלק על הכנסת ידי הטבח וניתוק הסירכות על ידי כך. וכן הביא מהרצינו ירוחם. ואח"כ הביא מהכל בו, ורשאי הצודק למשמש בסירכא הרבה שמא ריר הוא ונימוח במישמושו ובלבד שיזהר לעשות צנחת שלא יעקור אותה. ומשמע שניענוע הריאה היא כעין פשרה צין הממעין לצין האוסרים המיעוך. והביא דברי חכמי נרדוגא ורבי יהודאי גאון וספר האשכול והעיטור.

עוד הביא הב"י צאמנע ד"ה צפרק אלו טריפות, וכתב המהר"י ן חביב על כל הדברים האלו שכתב המרדכי להכשיר דלא נקטינן כוותיהו לפי שנהגו להטריף הכל באשכנז הוצרך לבקש אלו סברות כדי לא להטריף הכל. וגם מי יודע אם הצריך נפיחה לאלה הדברים שהכשיר עכ"ל. עוד כתב הב"י שדבריו הם ע"פ אלו המתירין אונא הדבוקה לדופן בלא מכה ע"י נפיחה. אבל לפי מקורות רוב ישראל שלא נהגו בכך כמו שיתבאר, גם הדבוקים האלו אין להם תקנה. ואח"כ הביא כמה מקורות להתיר הדבוקה, ואכן בשו"ע שלו החיר הדבוקה לדופן כמבואר לקמן.

ומבל המוצא הוא פסקו של הב"י בשו"ע סימן ל"ט י"א בו הוא מחיר ההגבהה של הסירכות אם נפקה

הרי היא סירכא צת יומא וכשירה. ובסעיף י"ג כתב, יש מי שאומר שהצודק יכניס ידו צבהמה צוריות בלא רפיון ידיים ואם נתפרקה שום סירכא כשמכניס הצודק ידו מוציא הריאה בחוץ וצודקה אם היא סירכא ימנא ראשה צריאה או צדופן, ואם הוא ריר, היא כשירה. ואין להקל בכך רק צבהמת ישראל, ואין סומכין על קולא זו אלא צצודק כשר וירא ה' מרבים עכ"ל המחבר. ולא הביא התירו של רצינו יעקב גאון אף שצצ"י דן עליו הרבה.

ובתב הדרכי משה, וכן המנהג צמדינתינו נוהגין שממעין כל סירכא ואם נימוחין מכשירין. וצאמת הוא חמוה כל המיעוכין והמשמושין שלא מצינו שום פוסק המחיר זה וכו' רק מנהג אבותינו תורה היא. ולדעתי חומרתינו שנהגו להטריף כל סירכא אף במקום שהוא כשר מדינא כמו שיתבאר, גרמא קולא זו שנהגו למשמש ולמעך. וכתב אח"כ שלדעת רבי דוד ן חייא מיעוך ומשמוש הוא יותר קולא מנענוע. אבל הרמ"א סובר צדעת מהרי"ו כי הנענוע הוא קולא יתירה לגבי מיעוך ומשמוש. ואין להתיר הנענוע רק צנסרך לשומן הלצ וכו'. והוא מקור הרמ"א צדין זה כמוצא לעיל. ולדעתו היא יותר צרורה מהא דכתב המחבר הצודק יכניס ידו צוריות וכו' כלעיל.

ועלינו לצרר מה ראו גדולי הדורות הפוסקים שכל בני ישראל נשענים עליהם כמו כ"ק מרן הב"י וכ"ק מרן הרמ"א אשר כל עיני בני נשואות אליהם להכנס צקולות בעניין נשגב כזה, כל אחד לפי הצדדים שלו איך לצרר ולהצדיל צין סירכא קיימת לצין רירים וכדומה. הב"י הביא הקולות צנענוע הסירכא או צהגבהה או צהכנסת יד הצודק צוריות בלא רפיון ידיים ומה שניתק ניתק. והרמ"א היקל דווקא ע"י מיעוך ומישמוש ולצרר אחרי זה ע"י ניפות הריאה. וכתבו גדולי הפוסקים וכן משמע צשמלה חדשה וכן משמע מלשון המהר"י ן חביב שהיו צריכים לזה כדי שלא להטריף הכל. וכן כתב גם הרמ"א כהוצא לעיל.

ונראה לענ"ד לררין לאמר שהיה נגד עיני הפוסקים הגדולים האלו גם השאלה בהחירו של החלב לעם ישראל. כי כל מי שמתמלא מעט בשאלות המתעוררות בשחיטה יעיד כי הפרות החולבות צפרט בשנותיהן המאוחרות הינן מלאים עם סירכות. ויש בהן עוד שאלות שונות בעיני טריפות. והן אמת שאנו פוסקים נשחטה הותרה, אבל צדיקת הריאה היא הכרחית כרש"י חולין שבהא אין הולכין אחר הרוב. וקרוז לאמר שאפילו רוב כמעט שאין כיום וד"ל. הרי אם לא ניקל בצדיקת הריאה אנו הולכין לרוב מכריע של פרות טריפה ומהיכן ניקח החלב. ואולי יש מקומות מיוחדים שאין כ"כ הרבה שאלות, אבל כידוע רוב המקומות פרות אלו מלאות שאלות.

ולבן גדולי הפוסקים היו נריכים להגיע קודם להסכמה שריר אינו סירכא. וגם לפי השיטה שאין סירכא בלא נקב, אבל ריר אינו סירכא. וגם לשיטת התוס' שהסירכא יציא לנקב אבל לא הריר. ומעתה נחלקו בזה הראשונים מה היא השיטה הכי יעילה לדעת אם הוא ריר או סירכא. או ע"י נענוע או ע"י הגבהה או ע"י שהצדק יכניס ידו בזריזות ומה שניתק נחליט שאינו סירכא. וכל זה פסלו חכמי אשכנז, ולכן נשאר הצריחה לצדוק באמת כל סירכא בעצמה ולראות מהותה, האם היא סירכא או ריר, וזה ע"י מיעוץ ומישמוש. ורק עי"ז נחנו לצדוק לקצוע הדבר. ולא ע"י האופנים האחרים. ומכאן גם נלענ"ד להעיר שאין להחמיר ברירין בשום בהמה, כי אם נחמיר בהם גילינו דעמינו שהם בשאלה, ואיך נשתמש במוצרי החלב כמהדרין ונע"ג.

ולפי כל ההוצא, אי אפשר לנו לאמר כאילו הרמ"א היקל במיעוץ ומשמוש. אדרבא הרמ"א מחמיר ולא רצה לפסוק כדעת המחבר וכלל העניין ההוצא צ"י. רק סבר שאנו נריכים לצדוק היטב כל שאלה בפני עצמה, ולא להכניס היד בזריזות ולא לנענע ולא לעשות הגבהה, רק לצדוק היטב כל הנראה כסירכא, כל פרט ופרט בפני עצמו, ולקצוע האם היא סירכא או ריר. ורק מי שעושה זאת כך, הרי הוא עשה הדבר בכשרות..

ולבן לענ"ד אין מקום לאמר שאין אנו משתמשים בקולות של אלו שהולכים צדרכי הרמ"א בזה. כי היא איננה קולא רק חומרא. וצוודאי הרמ"א וכל גדולי אשכנז כפי שהצאנו העדיפו לכול רק גלאט שהוא נקרא בלשון הקדש חלק. אבל מה יעשו אם לא הספיק זאת להמון העם. לכן הקילו במיעוץ ומשמוש כנ"ל.

ואלו שעשו לאחרונה שחיטות גדולות והתפארו שמוכרים רק חלק בית יוסף, אבל השחיטה הלזו הוציאה עוד הרבה בהמות כשרות, לא חלק. כי כידוע בית המטבחים לא יתן לשחוט לזוות גדול של שוחטים ומשגיחים יום שלם כדי להוציא צערך עשר אחוז חלק ותו לא, ואולי צדרכי אמריקא היה לנו יותר חלק עד עשרים אחוז. אבל לא באירופה. והשאר הכשר מכרו ליהודים, ולא לגויים. ועשו קליפת הסירכות בצורה מאד פשוטה וגסה, ללא מיעוץ ומישמוש כפי שראינו. ולהתהדר ולאמר אנו את נפשינו הצלנו ומוכרים רק חלק בית יוסף, ושאר מה שעשו אותו הזוות של שוחטים הקוראים לעצמם מומחים, אין לנו שום עסק, היכן האחריות על כלל ישראל.

ומעתה צריך לדעת שמי שמחמיר באמת ואומר שאסור לו לאכול מצהמה אשר יש לה רירין, ידע שאסור לו לשתות חלב. והוא דבר שיכולים לשאול את הצודקים שיעידו שרוב מכריע צבהמות יש עכ"פ רירין. ומי שאינו אומר כן הוא צדאי. ולכן בעצם הדבר היינו מחירין רק אחר הצירור אם הוא סירכא או ריר ע"י מיעוץ ומישמוש. והוא אופן צדיקה מאד נעלה. שכיום מרוב השחיטות הגדולות למאות ואלפים כמעט אין רואין צודקי חוץ שעושין זאת, וגם מאד מעט יודעים מה זאת. כי היום עושים את הקליפה של הסירכות. שהיות וראו שאין מספיק בהמות כשרות ע"י מיעוץ ומשמוש. וגם הצודקים לא למדו מלאכה זו. החליטו במקום שהו וזומן שהו, להתחיל עם הקליפה. אבל קליפה זו ראיתי צודקים גדולים שעשו זאת ע"י מיעוץ ומשמוש וחילקו עי"כ את הסירכא תמיד לשניים, וכך הורידו בנחת וניקו כל הריאה מכל שיירי הסירכא. ועשו

ע"י ניפוח צדיקת מים פושרים ויאל כשר, ואעפ"כ אלו כזר לא נקראים חלק.

ושמעת משוחטים מארצות כפון אפריקא שבמקומם היו שוחטים שנאזרו בסכין כדי לקלף הסירכות. ולא שמענו על כאלה באירופה כלל. וכידוע עוד יאל בשעתו הגה"ק רבי יהודה צן עטר נגד קליפת הסירכות. כך שכל הנעשה אינו חידוש ולא חדש. וכיום שכל השחיטות הינם מעורבות יחד מכל החוגים ומכל הזרמים אשכנזים וספרדים חימנים וכו', הרי קיבלו כולם חומרות כולם בכל הנוגע לשאלות הטריפה ובכל הנוגע לאופן הצדיקה ולכן צריך לימוד מחדש של השוחטים ללמדם אופן הצדיקה שהיה בזמנים הקדמונים שעליהם סמכו ידם הפוסקים הנזכרים. ואלה הם דברים שאי אפשר לצאר ע"י כתב. רק לימוד איש מפי איש. ואי אפשר לעשותם במהירות זה נעשית כיום שחיטה במקומות הגדולים.

עוד עלינו לדעת כי קהילות שמכריזות שלהם יש אך ורק בשר חלק, הרי יש להזהר מהם כי יש להם הרצה קולות מה יקרא חלק. למשל יש כאלה שהחליטו שעד שלש סירכות הוא עדיין חלק, וכמוצא במטה אשר שאין לזה שום מקור. וכבר נעקו על כך שאינו כן. וח"ו למכור בחור חלק. ואדרבא קהילות שמוכרות גם לא חלק, ויש להם מספיק קונים לבשר זה, הרי החלק שלהם הוא באמת חלק. והוא דבר ידוע לעוסקים בשחיטה. ויש עוד הרצה מה לכתוב על נושא חשוב ועדין זה, אבל אסיים ואשאר בזה, והקב"ה ינחנו במעגלי נדק ויפרוש עלינו סוכת שלום.

סימן ל'

אזהרות בחמש הלכות שחיטה

מקובל כיום למדוד שוחטים ע"פ נורת מלבושם וחזותם ולפי השתייכותם כל זרם ביהדות מקפיד שיהא

השוחט מחוג שלו. ואם כזר באים רבנים לצדוק השוחט מקובל לצדקו בסכינו, וכדי לקיים מאמר חכמים הוצא בג"מ חולין י"ח אמר רב הונא האי טבחא דלא סר סכיניה לחכם משמתיין ליה. ומאד שני אמר רבי יוחנן בחולין י"ז ע"כ דלא אמרו צריך להראות סכין לחכם אלא משום כבודו של חכם. וכבר כתב המטה אשר על השמ"ח סימן י"ח, ובמדינתנו נוהגין להראות הסכין להרב מרא דאתרא והנה זה בא לפרקים פעם אחת בחדש וכדומה, ועל השאר כבודו מחול ע"ש. אבל כל עיסקיהם הוא דוקא בצדיקת הסכין. והוא דבר ראשי ונחוץ מאד, ומדרגה ראשונה באופן צדיקת השוחט. אבל מרוב שנוקקו אך ורק לצדיקה זאת, הזניחו שאר הדברים, ורובם של הרבנים אינם בקיאים בכל דיני שחיטה וצדיקות והמסתעף. וצאים לפעמים לידי מכשולות גדולות ונוראות בדינים העיקריים של השחיטה.

ואף שאולי אינו נהוג כ"כ לכתוב בספר קבוע דברים אלו שטובים לשעמם, ואולי רק לכל היותר יכתב בכתבי עת. אבל לגדול המכשולות שמנאלו וראלנו. אמרתי לא עת לחשות, ומזה שנעלים הדברים עלולים ח"ו לקרות עוד כהנה וכהנה. ומי יודע עד להיכן הדברים מגיעים. לכן נציא בזה איזה דברים שמנאלנו שהם עיקריים בדיני שחיטה, וגם בצדיקות. ולא נכתוב המקומות שנמנאלו בהם מכשולות אלו. כי היכי דלא נהוי כרוכלא להוציא שם רע על המקומות. אבל סהדי במר. וכל אלה עינינו ראו ולא זר.

שהיה. להלכה אנו מחמירין גם בזהמות ששהיה משהו כדעת הרמ"א. וכן נהוג כיום בכל השחיטות. ובוודאי בעופות שהיתן במשהו. אבל אם שחט בסכין שאינה חדה, מעיקר ההלכה דאפילו שוחט כל היום כשר. אבל הוא דייקא בשוחט ממש, אף שלוקח לו יותר זמן בגלל שהסכין אינו חד. ואעפ"כ כתב השמ"ח בסימן כ"ג סעיף ט', ומ"מ נראה לי דאפילו בעוף יש למנוע מלשחוט בסכין רע ולפעמים מוליך ומציא בתוך השחיטה ואינו חותך כלום והוי שהיה ע"כ.